

Årsrapport for 2012

Pilegrimssenter Oslo

Godkjent av styret for Pilegrimssenter Oslo den 15. februar 2013

Av senterleder Roger Jensen.

Årsrapport

Overordnet mål for Pilegrimssenter Oslo er som følger: *Å formidle informasjon og veiledning om pilegrimsvandring, arrangere fellesvandring og bidra til utvikling av veien og vandringen i regionen* (jfr. Prop 1 S for 2010 kap 320, post 84).

I denne årsmeldingen er det de særlige krav departementet stiller i sitt tildelingsbrev til Oslo bispedømmeråd (av 19.2.2010¹) som legges til grunn, samt de særskilte føringer som er lagt for virksomheten ved Pilegrimssenter Oslo av styret for senteret. Grunnlag og strategidokument for pilegrimssenter Oslo er ikke vedlagt, dette oversendes på forespørsel. Handlingsplan for 2013 følger vedlagt til bispedømmerådets informasjon. Videre legges de føringer for årsrapporteringen som er lagt fra bispedømmerådet i brev av 20.07.2011.

Som vedlegg til denne årsrapporten følger:

- a) Statistikk for besøkende ved *Pilegrimssenter Oslo* for vandresesongen 2012.
- b) Handlingsplan for 2013.

Merk: (1) Statistikk fra regionen for vandresesongen 2012 ettersendes.

(2) Da Pilegrimssenter Oslo var organisert som avdeling under Oslo Domkirke t.o.m. 2012, vil ikke revisjon foreligge før domkirken har sin revisjon klargjort, i løpet av våren 2013.

Generelt om status for arbeidet

Våren 2011 flyttet Pilegrimssenter Oslo midlertidig sin virksomhet fra Oslo Hospital til det som tidligere var gatekapellet ved Oslo domkirke. – Flyttingen var å forstå som midlertidig da gatekapellet har en lokalisering som nettopp er midlertidig, en plassering og bruk som var knyttet til rehabiliteringen av Oslo domkirke. Målsetningen bak flyttingen var å etablere en så bred kontaktflate mot publikum som mulig og å være et sentralt sted for pilegrimer som ønsker å starte sin vandring i Oslo, dette gjelder særlig pilegrimer fra kontinentet. Våren 2012 sa Pilegrimssenter Oslo opp leiekontrakten med Oslo Hospital.

Av statistikk for senteret, se vedlegg a), kan vi for 2012 avlese følgende: Antall besøkende ved senteret, personer som søker informasjon, er tilnærmet det samme som i 2011. – Økningen antall besøkende fra 2010 i Oslo Hospital har imidlertid vært betydelig. Antall konkrete pilegrimer som kommer og starter sin vandring fra Pilegrimssenter Oslo er på den annen side fra 2011 til 2012 mer enn fordoblet. Det har i 2012 også vært en merkbar økning i elektroniske og telefoniske henvendelser for råd og informasjon om pilegrimsvandring.

Våren 2012 ble pilegrimssenteret orientert om planer om flytting av gatekapellet. Arbeidet for å finne permanent lokalisering ble derfor intensivert. Viktigste parameter for lokalisering var både tilstrekkelig sentral beliggenhet og mulighet til å utvide virksomheten ved senteret. I samtaler med Gamle Aker menighet ble pilegrimssenteret invitert inn som leietaker. Styret ved Pilegrimssenter Oslo så en permanent lokalisering i Gamle Aker som en meget god løsning for senterets arbeid. Senhøstes 2012 flyttet senteret sin virksomhet til Gamle Aker og er i dag leietaker i kirkesenteret. Beliggenheten i Gamle Aker er ikke like sentral som ved Karl Johansgate, dette ble ikke sett som et avgjørende minus da: (1) Den tidligere lokalisering ikke ansees som avgjørende for å nå ut til interesserte, og (2) for konkrete pilegrimer som skal vandre flere dager og eventuelt uker, så kan de ekstra 20 minuttene å gå opp fra området ved Oslo domkirke og til Gamle Aker ikke ansees å være et problem. Videre åpner en lokalisering ved Gamle Aker for (3) en bruk av selve kirken til pilegrimsaktivitet og (4) for etablering av

¹ http://www.pilegrim.info/userfiles/2323302/fad_pilegrimskontor_tildeling_19.02.2010.pdf

pilegrimscafé i vandresesongen. En permanent lokalisering i Gamle Aker muliggjør en videre utvikling av Pilegrimssenter Oslo som senter for pilegrimsarbeid i Oslo-regionen.

Av øvrige viktige *highlights* fra 2012 kan nevnes:

- a) Innføring av *Pilegrimsdag i Oslo*: Den 15. april inviterte senteret for første gang til Pilegrimsdag i Oslo. Mer enn 200 mennesker møtte opp til pilegrimsgudstjeneste i Gamle Aker kirke, 70 mennesker deltok i vandring i tidvis tett regnværet fra Gamle Aker til Gamlebyen hvor historien om StHallvard ble dramatisert i ruinene av StHallvards-katedralen og hvor det ble servert lunsj i Gamlebyen kirke. – En slik større pilegrimsdag tenkes gjennomført 2 ganger årlig.
- b) Produksjon og omfordeling av *Veiviser for pilegrimsleden i Oslo-regionen*: Før vandresesongen begynte produserte pilegrimssenteret en lokal veiviser på 48 sider, med kart og kulturhistoriske orienteringer for Oslo-regionen. Veiviseren inneholder også bønner, salmer og tekster til ettertanke. Veiviseren er svært godt mottatt, den er lagt ut i kirker, på caféer, museer og biblioteker langs leden. – Veiviseren vil revideres årlig.
- c) Innføring av *opplegg for konfirmanter*: Høsten forsøkte pilegrimssenteret i samarbeid med gatepresten i Oslo ut et egenprodusert opplegg for konfirmanter: En samling som starter i Middelalderparken og som ender i Gamle Aker kirke, med fortellinger, vandringer, rom for ettertanke og andakt. Kveldene ble fylt opp høsten 2012, kunngjorte kvelder våren 2013 er allerede fullbooket.
- d) Etablering av *egen nettside*: <http://www.pilegrimoslo.no/> Nettsiden gir informasjon om virksomheten ved senteret og for Pilegrimsfellesskapet StHallvard som er knyttet til senteret, og tjener samtidig som kalender for pilegrimsaktivitet for hele Oslo-regionen.
- e) Statistikken viser følgende tendenser: 1) Fordobling i antall langvandrere. 2) Andelen nordmenn som er på langvandring øker. 3) Fordobling i antall gjestedøgn på herberger og hoteller.

(Om lag 70 personer vandret langs pilegrimsleden, her ved Brinken, under Pilegrimsdag i Oslo)

Pilegrimssenter Oslo er formelt stiftet og har status som forening. Følgende organisasjoner medlemmer av foreningen:

- 1) Borg bispedømmeråd, 2) Pilegrimsledens Venner (Bærum), 3) Den katolske kirke (OKB), 4) Østre Aker menighet/kirke, 5) Gamle Aker menighet/kirke, 6) Akershus fylkeskommune, 7) Eidsvoll kommune, 8) Oslo bispedømmeråd, 9) Groruddalen Historielag, 10) Eidsvoll menighet.

Styreleder for foreningen Pilegrimssenter Oslo er domprost Olav Dag Hauge.

Spesielt om status for arbeidet

I det følgende er anført de krav departementet har fremmet for virksomheten (angitt med departementets tall og ordlyd) med en punktvis redegjørelse for hvordan Pilegrimssenter Oslo innfrir disse. – I handlingsplan for 2013, som er vedlagt, fremkommer hvordan senteret konkret planlegger å videreutvikle virksomheten i henhold til disse krav.

1 Virksomhets- og ansvarsområde

”Hvert kontor skal ha sitt virksomhetsansvar knyttet til et definert geografisk område langs pilegrimsleden. Ansvarsområdene skal bestemmes slik at de sammen med Nidaros pilegrimsgårds ansvarsområde danner en sammenhengende kjede fra Oslo til Nidaros på begge sider av Mjøsa (Gudbrandsdalsleden øst og Gudbrandsdalen vest).”

Redegjørelse:

Pilegrimssenter Oslos ansvarsområde langs vestleden er avklart til å strekke seg til Bønsnes kirke, hvor Pilegrimssenter Granavolden overtar ansvaret. Ansvarsområde langs østleden er avklart til å strekke seg til Eidsvoll hvor Pilegrimssenter Hamar overtar ansvaret. Det skjer pt også utvidelser av leden sør for Oslo: leden fra Follo inn til Oslo er nå merket av Akershus fylkeskommune. Videre arbeides det med leden fra Tønsberg til Oslo. For leden Tønsberg til Oslo er det imidlertid utfordringer: vi kjenner ikke til at det foreligger noe formelt vedtak i saken fra Vestfold fylkeskommune, noe som er påkrevd da det er fylkeskommunen som har myndighet til å godkjenne leden, videre vil leden formelt sett ikke bli godkjent så lenge Buskerud fylkeskommune ikke deltar i pilegrimsarbeidet. Hvilket ansvar Pilegrimssenter Oslo i fremtiden vil ha for disse ledene er uavklart.

2. Samarbeid

”Kontorene skal organiseres og virke slik at samarbeid om pilegrimssatsingen fremmes mellom kommuner, menigheter av ulike konfesjoner, næringslivsaktører og kulturinstitusjoner innenfor regionen.”

Redegjørelse:

a) Kommuner: Gjennom 2010-12 er relasjonen mot fylkeskommunen Akershus etablert og videre styrket gjennom et nært samarbeid i strategiske og praktiske spørsmål særlig med arkeolog Ola Rønne, som også sitter i AU og styret for pilegrimssenteret. Ass. fylkesdirektør Thore Desserud gikk ut av styret for Pilegrimssenter Oslo våren 2012 etter intern omorganisering i Akershus fylkeskommune. Pilegrimssenter Oslo har gjennom våren 2012 hatt samtaler med Fylkeskommunen Oslo ved Morten Stige hos Oslo Byantikvar – fylkeskommunen gjorde det klart i 2011 at man ikke ønsker å være medlem eller ha styrerepresentasjon i pilegrimssenteret, men ønsker samarbeid med senteret på etatsnivå. Fylkeskommune Oslo har ved Morten Stige/ Byantikvaren gått inn i og sitter i styringsgruppen for Midlertidig nasjonalt pilegrimssenter i Trondheim. Det har ikke lyktes Pilegrimssenter Oslo å skape samarbeid med fylkeskommune Buskerud.

b) Menigheter: Gjennom 2010-12 har Pilegrimssenter Oslo etablert et åpent og velfungerende samarbeid med ulike menigheter av ulike konfesjoner. Dette er også synliggjort i styresammensetningen for Pilegrimssenter Oslo, hvor domprosten i Oslo er styreleder og hvor styret har representasjon fra Den katolske kirke i Norge ved Else-Britt Nilsen, oppnevnt av biskop Bernd Eidsvig. Høsten 2012 har pilegrimssenteret i samarbeid med Gatepresten for ungdom i Oslo arrangert pilegrimsvandring for konfirmantgrupper. November 2012 flyttet Pilegrimssenter Oslo sin virksomhet og ble leietaker hos Gamle Aker menighet, en menighet som ønsker å satse på pilegrimsarbeid.

– Det ligger betydelige muligheter for synergier i samarbeid mellom senter og menighet/stab.

c) Næringsliv: Næringslivsaktører er involvert i arbeidet gjennom bruk av spisesteder samt gjennom overnattingssteder ved vandringene. Pilegrimer som kommer til Oslo bruker næringslivsaktører på annen måte enn ellers langs leden: antall tilbydere er langt større, pilegrimene velger svært forskjellig. Pilegrimssenter Oslo har derfor vært noe tilbakeholden med å formalisere samarbeid gjennom styrerepresentasjon da spørsmålet om representativitet er mer komplekst enn ellers langs leden, men arbeider samtidig for å sikre og bygge ut særlige tilbud rettet mot pilegrimer. I 2012 har næringsliv på særlig måte blitt involvert i pilegrimsarbeidet gjennom at caféer (foruten kirker, museer og biblioteker) langs leden har fått den lokale veiviser til utdeling – den er gjennomgående tatt imot med stor velvilje. Videre har vi i 2012 laget den første pakkturen for salg gjennom turoperatører for vår region, konkret laget for *Kneissl Touristik* i Østerrike. Endelig har vi igangsatt samtaler med *active travel Norway* om pakketur. I 2012 fikk Solåsen Pilegrimsgård (www.pilegrimsgard.no) status som første pilegrimsherberge langs Follo-leden.

d) Kulturinstitusjoner er involvert i arbeidet gjennom godt samarbeid med *Groruddalen historielag*, Oslo øst (som fikk etablert østleden i 2001) og gjennom *Pilegrimsledens venner* i Bærum, Oslo vest, om ivaretagelse, bruk og merking av leden. Begge institusjoner er representert i styret for Pilegrimssenter Oslo, med vekslende fast- og vararepresentasjon. Videre har biblioteker og museer langs leden i 2012 blitt involvert i arbeidet gjennom at de har tillatt at vi har lagt ut informasjon (særlig vår lokal produserte *Veiviser for Oslo-regionen* men også *Pilegrim i dag* har vi lagt ut på disse stedene). I Akershus har Ola Rønne laget biblioteksutstilling med tema pilegrim. I samarbeid med Akershus fylkeskommune er viktige kulturinstitusjoner som *Eidsvoll 1814* knyttet opp mot pilegrimssatsningen.

3. Daglig ledelse

”Ved hvert kontor skal det være ansatt en person som er ansvarlig for den daglige virksomheten.”

Redegjørelse: Roger Jensen er daglig leder i fast stilling.

4. Fornyelse av pilegrimstradisjonen

”Kontorene skal bidra til fornyelse og utvikling av pilegrimstradisjonen i Norge gjennom samarbeid seg imellom, med Nidaros pilegrimsgård, Pilotprosjekt Pilegrimsleden, pilegrimsprestene, pilegrimsforeningene og andre.”

Redegjørelse: Pilegrimssenter Oslo har en særlig satsning på arbeid med fornyelse av pilegrimstradisjonen, dette arbeidet gjøres langs tre akser:

- ved å generere ny kunnskap på pilegrimfeltet, bredt forstått, ved forskningsinstitusjoner. Dette har i 2011 og 2012 primært vært gjort gjennom tildeling av masterstipendier, en mindre sum som skal stimulere masterkandidater til å skrive masteroppgaver i tilknytning til pilegrimfeltet. Gjennom disse to årene har to masterkandidater (i hhv teatervitenskap og religionsvitenskap) ved Historisk-Filosofisk institutt, én ved Teologisk fakultet (UiO) og én ved Det teologiske menighetsfakultet mottatt stipendier. To av masteroppgavene er ferdigstilt.

- ved selv å generere ny kunnskap ut fra egen forskningskompetanse innen fagfeltet teologi. Daglig leder ved Pilegrimssenter Oslo, Roger Jensen, er den eneste av de ansatte i det offentlige pilegrimsarbeidet som har forskningskompetanse på doktorgradsnivå. For pilegrimsarbeidet er det viktig å nyttiggjøre seg denne kompetansen. Det faglige mål for dette forskningsarbeid er å utvikle en tenkning om pilegrim som står i dialog med den kristendomsform (protestantisme) som preger norsk kultur, dette for at pilegrimsarbeidet skal vokse, lykkes og finne en stedegen form og inkultureres i Norge. Ved leilighet arbeider daglig leder med å utvikle en (akademisk) pilegrimsteologi for mennesker i dag i en norsk/ nordisk kulturkrets. Daglig leder foreleste ved de nordiske pilegrimskonferansene i 2011 Trondheim, i 2012 i Aarhus. Daglig leder var medarrangør og foreleste på dagskonferanse om pilegrim ved IKOS ved Universitetet i Oslo og foreleste på kurs i pilegrimsteologi ved Det teologiske menighetsfakultet, begge deler høsten 2012.
- ved å bygge opp frivillighet rundt pilegrimssaken nasjonalt og regionalt. Nasjonalt gjennom å ha vært pådriver for å omstrukturere Pilegrimsfellesskapet St. Olav til nasjonal paraplyorganisasjon, noe som skjedde sommeren 2011. Videre gjennom å gå inn i redaksjonen i og å lede omleggingen av bladet *Pilegrim i dag* til et magasin for både frivillighet og det offentlige pilegrimsarbeidet, noe som skjedde høsten 2011. Regionalt gjennom pilegrimsforening St. Hallvard for Oslo-regionen, som ble etablert senhøstes 2010. I samarbeid med Akershus fylkeskommune har Pilegrimssenter Oslo utviklet nye profileringsprodukter – dette er profileringsprodukter som lages for og fordeles til alle de regionale pilegrimssentrene: Pin med pilegrimslogo (ca 1,5 cm) og metallmerker til å feste på hhv jakke/ sekk og vandrestav (ca 3 cm):

5. Konkrete tiltak

”Kontorenes hovedoppgave er å iverksette konkrete tiltak som bidrar til å utvikle vandring på pilegrimsleden både kvalitativt og kvantitativt.”

Redegjørelse: For vandringer langs leden og treff for pilegrimer i regionen, søker Pilegrimssenter Oslo å arrangere dette i samarbeid med Pilegrimsfellesskapet St.Hallvard. Dette for å skape og sikre lokalt eierskap og tilhørighet til arbeidet. Det er arrangert høstvandring over Krokskogen og over den nyetablerte leden fra sør-øst inn i Oslo (over Ekeberg). Flere turlag har fått informasjon og kart av senteret til å arrangere egne vandringer. Pilegrimssenter Oslo har med gatepreseten i Oslo arrangert 3 pilegrimsvandringer for konfirmantgrupper. Videre er det arrangert vandring for studenter. Videre er det samarbeid med Groruddalen historielag og Pilegrimsledens venner som begge arrangerer vandringer langs leden i sine områder. Særlig viktig er her det arbeidet Pilegrimsledens venner årlig gjør mht den kulturelle skolesekken i Bærum hvor om lag 1500 elever vandrer langs leden hvert år. Søknad om å etablere tilbud om skolesekk i Groruddalen, utviklet høsten 2011 i samarbeid med Østre Aker prosti og Fortellerhuset, knyttet til tema pilegrim og pilegrimsleden i Groruddalen, fikk avslag

våren 2012. Ny revidert søknad ble etter oppløftende samtaler med kommunen skrevet høsten 2012, konklusjon vil foreligge våren 2013. Våren 2012 utviklet Pilegrimssenter Oslo i samarbeid med Ola Rønne i Fylkeskommunen Akershus en lokal *Veiviser for Oslo-regionen*, en vandreguide til gratis utdeling. Denne har blitt tatt svært godt imot på cafeer, museer, på overnattingssteder og i kirker langs leden.

(Ola Rønne og Roger Jensen ved Haslum menighetskontorer, deler ut Veiviser og Pilegrim i dag)

Treff for pilegrimer i regionen: St.Hallvard har i 2012 hatt eller deltatt i 10 arrangementer. På samlingene er det i snitt 10-15 deltakere. Foreningen har 2012 hatt følgende program:

- . 25.januar. Ole Gjerdrum har brukt 150 dager på sin vandring fra Oslo til Roma. På foreningsmøtet forteller og viser han bilder fra vandringen.
- . 22.febr. Hans-Jacob Dahl, daglig leder Pilegrimssenter Dovrefjell, foredrag: "25 års erfaring med pilegrim over Dovre".
- . 28.mars. Roger Jensen, daglig leder Pilegrimssenter Oslo, innleder til samtale om "Hva tenker vi med "pilegrim" i de skandinaviske landene? Likheter og ulikheter."
- . 15.april. Vi er med og arrangerer pilegrimsdag. Dagen starter med pilegrimsgudstjeneste i Gamle Aker kirke kl. 11.00. Umiddelbart etter gudstjenesten (ca 12.30) gis en kulturhistoriske orientering på kirkegården ved kirken av Roger Jensen. Deretter vandrer vi til ruinene av St. Hallvardskirken i ruinparken i Gamlebyen. Her vil Grete Berger fortelle om St. Hallvard, teatergruppe deltar. Samlingen avsluttes med enkel lunsj i Gamlebyen kirke.
- . 15.mai. Vi er med å feire St.Hallvards dag, Oslos bys dag ved Oslo ladegård, selger pilegrimsvafler og deler ut informasjon fra egen informasjonsbod.
- . 23.mai. Årsmøte i Pilegrimsfellesskapet St. Hallvard i Pilegrimssenter.
- . 28.mai (2. pinsedag). Vi er med på pilegrimsarrangement i menighetene i Gamle Oslo. Vi starter vandringen fra Grønland kirke kl. 10:45 og vandrer i fellesskap til Ruinparken i Gamlebyen der det blir utendørgudstjeneste i Mariakirkens ruiner. Kirkekaffe.

- . 26.september. Lokal samling og vandring, vi vander inn i Oslo østfra, over Ekebergåsen ned til Gamlebyen, der vi avslutter med en kopp kaffe på Kafékontoret
- . 24.oktober. Morten Svendsen (tidligere integreringsprest i Oslo) kommer og snakker om erfaringer med "Bilegriming".
- . 28.november. Medlemsmøte hvor vi deler fortellinger og opplevelser fra årets vandresesong.

(Fra samling i StHallvard, i "stallen" i Akersbakken 30, i nye lokaler for pilegrimssenteret.)

6. Ansvar for vedlikehold og merking av leden

"Da ansvaret for vedlikehold og merking av leden fortsatt skal ligge til kommunene i samarbeid med frivillige, skal kontorene bidra til utvikling og vedlikehold av veien i sitt område ved å tjene som informator, pådriver og veileder overfor de kommuner som hører inn under kontorenes ansvarsområde."

Redegjørelse: Det vises til pkt. 2 over om kontakter mot Oslo fylkeskommune og fylkeskommunen Akershus. Det arbeides som ovenfor anført tett med Akershus fylkeskommune, som arbeider aktivt både med vedlikehold og merking av leden, samt pt med utvidelser av leden i Follo. I forkant av årets langvandring ble det foretatt flere felles yrkesvandring i samarbeid med fylkeskommunen Akershus for å sikre merkingen av øst-leden ut av Oslo.

Det har ennå ikke lyktes Pilegrimssenter Oslo å innarbeide pilegrimsmerkene som del av kommunal skilting/merking på etatsnivå i Fylkeskommunen Oslo, til tross for gjentagende muntlige og skriftlige henvendelser i saken, dette er imidlertid en prosess som pågår.

7. Informasjons- og veiledningsansvar

"Kontorenes informasjons- og veiledningsansvar omfatter informasjon om pilegrimsvandring generelt og vandring mot Nidaros spesielt, med særlig vekt på vandring langs pilegrimsleden innenfor kontorenes ansvarsområde."

Redegjørelse: Pilegrimssenter Oslo var i 2011-12 lokalisert i Oslo Hospital utenfor vandresesongen og i gatekapellet ved Oslo domkirke i vandresesongen, det siste for å sikre en klar og bred kontaktflate mot "publikum". Da lokalisering i gatekapellet har vært midlertidig, selve gatekapellet skal etter planene fjernes da det har en midlertidig plassering, har Pilegrimssenter Oslo arbeidet for en permanent lokalisering. En endelig

lokalisering av senteret fant sted november 2012 ved at senteret ble leietaker i Gamle Aker kirkesenter, i Akersbakken 30.

Senteret er åpent for alle henvendelser. Senterleder bruker som tidligere sin private mobiltelefon som kontorets telefon, noe som sikrer at pilegrimer får kontakt til enhver tid. – Mengden samtaler på ubekvem arbeidstid, helg, kveld og ferie, er så vidt lav at dette inntil videre er til å leve med. Betydningen av tilgjengelighet ble i 2012 synliggjort da en nederlandsk pilegrim på ettermiddag, den 7. juni, når mørket begynte å komme, ble overrasket av snø over Dovre tidlig i mai, en tid vi ikke anbefaler vandring over Dovre, og mistet orienteringen. Vedkommende forsøkte både offentlige nødnummer (!) og andre pilegrimssentre uten hell, men fikk kontakt med senterleder i Pilegrimssenter Oslo som etter kontakt med politiet fikk hentet ut vedkommende med redningshelikopter.

Antallet henvendelser fra kontinentet er stor. Mens tall for 2010 og -11 særlig viser mange pilegrimer fra Tyskland, har andre nasjonaliteter sterkere kommet med i 2012, både fra Sør- og Øst-Europa men også fra andre kontinent. – Se vedlegg for tall og statistikk. Pilegrimssenter Oslo har på mange måter funksjon av mottakssenter for pilegrimer fra kontinentet. Våre viktigste kontakter på kontinentet, især pilegrimsprest Lohse i Hamburg, er kjent med og formidler videre at senterleder i Oslo snakker tysk, noe som gjør at tysktalende opplever trygghet på å kunne kontakte Pilegrimssenter Oslo på eget morsmål, både muntlig og skriftlig, for råd og veiledning. Slik har Pilegrimssenter Oslo fått en særlig viktig funksjon for veiledning og informasjon til kontinentet.

Pilegrimssenter Oslo har utviklet en egen vandreguide, *Veiviser for pilegrimsleden i Oslo-regionen*. Denne er svært populær og distribueres bredt.

Våren 2012 fikk Pilegrimssenter Oslo sin egen nettside: www.pilegrimoslo.no

Nettportal for det felles pilegrimsarbeidet i Norge www.pilegrim.info er under revisjon. Det utvikles en ny nettportal under www.pilegrimsleden.no hvor også RPS'ene etter hvert vil få sine sider.

8. Arrangere fellesvandring

”Ved siden av å informere og legge til rette for enkeltvandrere, skal kontorene arrangere fellesvandring i sin region. Kontorene skal virke i tilknytning til en kirke eller kapell der det kan holdes liturgiske markeringer ved utsendelse og ankomst. På fellesvandringene skal det følge med guide som også kan legge til rette for og bistå de som ønsker det med hensyn til ”den indre reisen”.”

Redegjørelse: Jfr. pkt. 2, 4 og særlig pkt. 5 ovenfor.

9. Langvandring Oslo – Nidaros.

”Fellesvandringene skal arrangeres i samarbeid mellom kontorene, på en slik måte at det i størst mulig grad gir mulighet for langvandring hele veien fra Oslo til Nidaros.”

Redegjørelse:

Hvert år siden etablering av Pilegrimssenter Oslo i 2010 har det vært arrangert langvandring. Langvandringen skifter på å gå over øst- og vestleden. I 2012 gikk vandringen over vestleden. Langvandringene er ressurskrevende men er samtidig en stor suksess. De representerer på mange måter *flaggskipet* på hva fellesvandring i Norge kan være. I hver langvandring er det tiltakende internasjonal deltakelse, overvekt nordmenn og tysk-språklige. Mange frivillige og interesserte er med å vandre etapper, særlig første dag. Langvandringen får også en opplæringsfunksjon ved at frivillige læres opp til vandredelse.

Antallet som ønsker å være med på langvandring har vært økende for hvert år. I 2012 ble det for første gang gjort forsøk på å øke fra 1 til 2 vandregupper, med 15 pilegrimer i hver gruppe. Gruppe 2 ble imidlertid ikke gjennomført da det viste seg at økningen ikke var så stor at en gruppe 2 var økonomisk forsvarlig. Pilegrimssenter Oslo var i 2012 ansvarlig for RPS'ene for påmelding/ registrering og kontakt med alle påmeldte vandrere.

Alle de tre årene hvor langvandring har vært gjennomført, var vandringen gjennom senterets ansvarsområde ledet av daglig leder som også er prest, og som også tilrettela for den indre vandringen. Det var gjennomgående lagt inn mulighet for å delta på to samlinger hver dag under vandringen, morgen og kveld, med salmesang, bibellesning og bønn. Hver dag var det også flere kulturhistoriske orienteringer. Vandredelse skjer på vekselvis norsk, tysk og engelsk. Medvandredere i 2012 var Kim Elisabeth Sollie.

(Langvandrere på vei ut av Oslo i 2012, ved Frognerparken.)

Statistikk besøkende 2012

Vedlegg a)

Antall besøkende ved Pilegrimssenter Oslo, for informasjon:

300 personer i 2012 mot 280 i 2011. Søkningen er stabil, noe økende.

Antall og nasjonalitet for pilegrimer *utsendt* (besøkende ikke medregnet):

165 personer i 2012 mot 78 i 2011. Antallet er mer enn fordoblet, vekst på 112 %.

Tall utsendte pilegrimer brytes ned som følger:

Land:	Antall:	Prosent:
Argentina	1	0,6
Australia	5	3,0
Canada	2	1,2
Danmark	2	1,2
Engand	2	1,2
Finland	1	0,6
Frankerike	1	0,6
Italia	6	3,6
Latvia	1	0,6
Nederland	12	7,3
Polen	7	4,2
Spania	2	1,2
Sveits	4	2,4
Sverige	1	0,6
Tsjekia	2	1,2
Tyskland	46	27,9
Ukraina	1	0,6
Ungarn	1	0,6
USA	7	4,2
Østerike	3	1,8
Norge	58	35,2
Antall utlendinger:	107	64,8
Totalt antall pilegrimer:	165	100

Sammenligningstall utsendte pilegrimer mot 2011:

Totalt antall utlendinger utsendt: 53

Totalt antall pilegrimer utsendt: 78

Antall tyskspråklige (Tyskland, Østerike, Sveits) i 2011, i prosent: 47

Antall tyskspråklige (Tyskland, Østerike, Sveits) i 2012, i prosent: 32

(Reiselivsbransjen melder om generell nedgang i besøkende fra Tyskland i 2012 grunnet finanskrisen.)

Statistikk

fra regionen Pilegrimssenter Oslo, for vandresesongen 2012

Utarbeidet av daglig leder Roger Jensen

Overordnet mål for pilegrimssenteret er som følger: *Å formidle informasjon og veiledning om pilegrimsvandring, arrangere fellesvandring og bidra til utvikling av veien og vandringen i regionen* (jfr. Prop 1 S for 2010 kap 320, post 84).

Pilegrimssenter Oslo har som regionalt pilegrimssenter særlig ansvar for strekningen Oslo–Eidsvoll, langs østledet, og Oslo – Bønsnes langs vestledet. I dette arbeidet er det tre bispedømmer som er berørt, nemlig Oslo, Borg og Tunsberg. I det følgende har vi derfor valgt å hente inn tallmateriale også fra disse tre bispedømmene.

Bakgrunn for rapport

I brev fra Oslo bispedømmeråd av 20. juli 2011 har Pilegrimssenter Oslo mottatt retningslinjer for rapportering til bispedømmerådet. Her fremkommer det at rapportering skal skje med utgangspunkt i tre grunnleggende indikatorer og er å forstå som redskap for å avklare i hvilken grad senteret innfrir sin oppgave.

De anførte indikatorer har som hensikt å måle:

- *utbredelse (antall steder og aktører som blir involvert i samarbeidet om pilegrimssatsingen),*
- *omfang (antall og type aktiviteter) og*
- *oppslutning (antall vandrere).*

I det følgende følger først de totale tall og tendenser for 2012. Deretter følger tallmateriale brutt ned på de indikatorer bispedømmerådet foreskriver.

Tendenser og totale tall for 2012

Tendenser:

- 1) Fordobling i antall langvandrere.
- 2) Andelen nordmenn på langvandring er økende (se årsmeldingen vedlegg a).
- 3) Største internasjonale gruppe fremdeles tyskspråklig, andre nasjonaliteter økende (se årsmeldingen vedlegg a).
- 4) Fordobling i antall gjestedøgn på herberger.
- 5) Det er frivillig for menighetene i bispedømmene å rapportere pilegrimsaktivitet til Pilegrimssenter Oslo. Færre menigheter sender inn rapporter for 2012 sammenliknet med 2011. Det kan forklare hvorfor det er noe nedgang i antall rapporterte kortere vandringer og aktiviteter for pilegrimer i menighetene.

De totale tall for regionen ser ut som følger:

- 1) Antall langvandrere utsendt av Pilegrimssenter Oslo 165 (mot 78 i 2011)
- 2) Antall gjestedøgn/ overnattinger: 620 (mot 320 i 2011).
- 3) Antall organiserte vandringer i regionen: 61 (mot 48 i 2011)*
- 4) Antall arrangement for pilegrimer (inklusive vandringer): 86 (uendret fra 2011)
- 5) Antall pilegrimer som har vandret: 2818 (mot 3081 i 2011)
- 6) Antall deltakere på pilegrimsarrangement (inkl. vandringer): 3990 (mot 5832 i 2011)

(* Den kulturelle skolesekken er her i 2012 tatt med, uten denne er tallet 34.)

(Langvandrere ved første milestein på første dag av Langvandringen 2012.)

I det følgende følger tallmateriale brutt ned på de indikatorer bispedømmerådet foreskriver.

Tallene brutt ned på enkeltfaktorer

1. Antall langvandrere som deltar i den organiserte langvandringen

Antall som vandret ut av Oslo: 18 (22 vandret ut av Oslo, 5 var medvandrere første dagen).

Taller for 2012 var lavere enn i 2011, dette skyldes primært at det settes et øvre tak på antall deltakere for at vandringsgruppen ikke skal bli for stor. – I 2011 var maksimalt antall deltakere i gruppen 20, i 2012 var dette redusert til 15, ikke medberegnet vandreledere.

Pilegrimssenter Oslo organiserte langvandringen 2012 på strekningen Oslo–Bønsnes, vestleden ut av Oslo – annet hvert år veksler mellom å gå øst- og vestleden ut av Oslo på langvandringene. Pilegrimssenteret stod for all praktisk organisering: fra bagasjetransport til vandreledelse.

2. Antall vandrere som deltar i kortere organiserte vandring i regionen

Totalt antall: 2665 (mot 3003 i 2011).

Det har vært en rekke kortere organiserte vandring i regionen. Til grunn for tallene i det følgende er materiale fra pkt 7 og pkt 9 under. I tillegg til disse kommer:

Pilegrimssenter Oslo har arrangert 2 *Pilegrimsdag i Oslo*, til sammen 100 har deltatt på vandring. Ellers har Pilegrimssenter Oslo arrangert 2 vandring med 30 deltakere.

Pilegrimssenter Oslo har arrangert opplegg med vandring for konfirmanter, totalt 3 menigheter og 55 konfirmanter har deltatt – dette er rapportert under pkt 7 under.

Østmarka marsklubb har arrangert vår- og høstvandring langs pilegrimsleden, totalt 40 vandrere.

Samlede registrerte tall, inndelt etter bispedømme, fordeler seg som følger:

Region Oslo bispedømme: $100+30+40+1500+355 = 2025$ (mot 1845 i 2011).

Region Borg bispedømme: 315 (mot 641 i 2011) vandrere.

Region Tunsberg bispedømme: 325 (mot 517 i 2011) vandrere.

(For Borg, merk: Her er antall menigheter som har valgt å rapportere tall redusert kraftig, fra 16 til 6 menigheter. Det vites pt ikke om nedgang i antall menigheter som har rapportert aktivitet også speiler at mengden aktivitet tilsvarende er redusert.)

3. Antall andre registrerte vandrere

Totalt antall utsendt fra Pilegrimssenter Oslo (med unntak av langvandringen):

150 personer (mot 53 i 2011)

(Se for øvrig vedlegg a.)

Vi har ved pilegrimssenteret observert en broket gruppe enkeltpersoner som har vandret. Totalt ble 165 (mot 78 i 2011), inkl. langvandringen, sendt av gåre på konkrete

pilegrimsvandringer, 107 (mot 53 i 2011) av disse var utlendinger. Flesteparten av vandrere som starter i Oslo er utlendinger. Vi ser en betydelig økning av antall nasjonaliteter som vandrer. Fortsatt er tyskspråklige pilegrimer den største enkelt-gruppen, denne gruppen viser likevel en prosentvis nedgang fra 2011 (i 2011 var andelen tyskspråklige pilegrimer 47%, i 2012 er andelen 32%).

Andre registrerte gjennom innkomne rapporter: Senteret får tidvis rapport fra tilbydere og besøkende om pilegrimer man har møtt langs leden på vei til Trondheim. Det er ikke mulig å tallfeste disse. Et svært konservativt estimat: 100 personer. – Da disse ikke formelt registreres gjennom Pilegrimssenter Oslo føres *ikke* disse inn i statistikken.

4. Antall deltagere ved ulike arrangement ved pilegrimssenteret (med kort beskrivelse av aktivitetene)

Totalt antall: 105 (mot 320 i 2011).

I 2012 var Pilegrimssenter Oslo lokalisert ved Oslo domkirke. De arrangement som fant sted her var i regi av *Pilegrimsforeningen St.Hallvard*, som har sine samlinger ved senteret. I 2011 hadde St.Hallvard: 7 samlinger (ca 105 deltakere). – Se årsberetning for fylldig beskrivelse av aktivitetene.

– Årsak til nedgang fra 2011 skyldes primært at senteret hadde sin store åpning i 2011, selve åpningshelgen samlet det store antallet i 2011 – holdes åpningshelgen utenfor sammenligningsstallene ser vi en økning fra 2011 til 2012.

5. Antall deltagere ved andre pilegrimsarrangement i regionen (med kort beskrivelse av aktivitetene)

Totalt antall arrangementer: 1 (samme som i 2011)

Totalt antall deltakere: 40 (mot 15 i 2011).

Foredrag om pilegrim i Norge hos Asker Y's Mens Club, ved senterleder: 40 deltakere.

Øvrige innrapporterte arrangement i regionen har vært i kirkelig regi (se pkt 7 under).

6. Antall kirker med pilegrimsaktiviteter

I Oslo bispedømme har følgende kirker/menigheter rapportert pilegrimsaktiviteter:

Mortensrud, Gamle Aker, Grønland, Bredtvet, Lambertseter, Røa, Høvik.

Totalt antall: 7 (mot 10 i 2011).

I Borg bispedømme har følgende kirker/menigheter rapportert pilegrimsaktiviteter:

Ås, Enebakk, Bjørke, Hovin, Moss, Varteig.

Totalt antall: 6 (mot 16 i 2011)

I Tunsberg bispedømme har følgende kirker/menigheter rapportert pilegrimsaktiviteter:

Lier, Røyken, Hurum, Fjell, Re, Borre, Bønsnes.

Totalt antall: 7 (samme antall som i 2011, men ikke de samme menighetene).

– En årsak til nedgang i innrapporterte menigheter i Oslo og Borg kan være at det generelt er vanskelig å få menighetene til å innrapportere aktiviteter – dette er ikke en type rapportering som inngår i hva menighetene skal registrere og rapportere til sine respektive bispedømmeråd men er å forstå som frivillig rapportering.

7. Antall pilegrimsmesser og arrangement i kirkelig regi

Antall organiserte vandringer: 27 (mot 33 i 2011)

Antall arrangement for pilegrimer (inklusive vandringer): 45 (mot 64 i 2011)

Antall pilegrimer som har vandret: 995 (mot 1228 i 2011)

Antall deltakere på pilegrimsarrangement (inklusive vandringer): 2155 (mot 3644 i 2011)

Vi ser en nedgang i antall menigheter som innrapporterer tall: Oslo ned med 30%, Borg ned med 62%, Tunsberg uendret. Hva denne nedgangen skyldes vites ikke. Det er ikke noe som tyder på at det er mindre pilegrimsaktivitet i bispedømmene, det kan, som antydnet over, være vanskelig å få menigheter til å legge ned tid og krefter i denne frivillige rapportering.

Tallene fordeler seg som følger:

Pilegrimsmesser og arrangementer i Oslo bispedømme:

(Totale tall Oslo: 7 vandringer, 9 arrangement, 355 vandrer/pilegrimer, 625 deltakere)

Andre vandringer: 2 antall deltakere: 150

Konfirmantvandringer: 3 antall deltakere: 55

Gudstjenester/messer: 2 antall deltaker: 270

Vandreopplegg for skole: 2 antall deltakere: 150

(Tallene er fra: Mortensrud, Gamle Aker, Grønland, Bredtvet, Lambertseter og Røa menigheter.)

Pilegrimsmesser og arrangementer i Borg bispedømme:

(Totale tall Borg: 9 vandringer, 13 arrangement, 315 vandrer/pilegrimer, 585 deltakere)

Konfirmantvandringer: 2 antall deltakere: 150

Andre vandringer: 7 antall deltakere: 165

Gudstjenester/messer: 4 antall deltaker: 270

(Tallene er fra: Ås, Enebakk, Bjørke, Hovin, Moss og Varteig menigheter)

Pilegrimsmesser og arrangementer i Tunsberg bispedømme:

(Totale tall Tunsberg: 11 vandringer, 23 arrangement, 325 vandrer/pilegrimer, 945 deltakere)

Konfirmantvandringer: 4 antall deltakere: 145

Andre vandringer: 7 antall deltakere: 130

Gudstjenester/messer: 1 antall deltaker: 35

Vandreopplegg for skole: 1 antall deltakere 50

Andre (konserter/ foredrag): 10 antall deltakere: 585

(Tallene er fra: Lier, Røyken, Hurum, Fjell, Re, Borre og Bønsnes menigheter)

8. Antall andre steder med pilegrimsaktiviteter (spesifiser hvilke)

Det har ikke lyktes oss å få data for annen pilegrimsaktivitet i regionen som ikke er dekket av

pkt. 9 under.

9. Antall organisasjoner, foreninger, lag, skoler og bedrifter involvert i pilegrimsarbeidet i regionen (spesifiser hvilke)

Av andre organisasjoner i regionen må nevnes Pilegrimsfellesskapet St.Jakob under ledelse av Eivind Luthen. Luthen driver et viktig arbeid med lokale vandring og med tilretteleggelse av vandring for pilegrimer i Spania.

I Bærum kommune er pilegrimsvandring en del av *Den kulturelle skolesekken*. Dette er initiert og muliggjort gjennom foreningen *Pilegrimsledens venner* (som også er representert i styret for Pilegrimssenter Oslo) i regionen. Konkret betyr det at 6. trinn (obligatorisk dag) går pilegrimsleden i Bærum. Alle skolene deltar, totalt 27 skoler. Konkret er pilegrimsvandringen en dagsvandring gjennom Haslum, Øverland og Lommedalen. Menighetene har som hovedregel ansvar for omvisning i kirkene, med fokus på den lokale kirkes historie, det å være pilegrim, skolen er ansvarlig for det øvrige opplegget. Årlig deltar 1500 barn. – Dette forklarer det høye tallet for Oslo i pkt 2 over. Totalt gjennom de årene hvor dette arbeidet har pågått har nærmere 20 000 barn deltatt.

I Groruddalen driver *Groruddalen historielag* (som også er representert i styret for Pilegrimssenter Oslo) et viktig arbeid for å ivareta leden og skape engasjement rundt pilegrimsvandring. Pilegrimssenter også er med i søknadsprosesser for å få etablert pilegrimsvandring som del av *Den kulturelle skolesekken* i Groruddalen.

10. Antall frivillige medarbeidere

Totalt antall: 80 (mot 95 i 2011)

Antall frivillige medarbeidere rundt Pilegrimssenter Oslo: 5.

Antall i kirkelig og allmenn sammenheng: 25.

Antall i skolesammenheng: 50.

Nedgang i innrapporterte frivillige kan skyldes nedgang i antall menigheter som innrapporterer tall.

11. Antall presseoppslag

Totalt antall: 7 (mot 6 i 2011).

Oppslag i: Lokalavisen Akers Avis Groruddalen, Ringerikes blad, Akers avis, Østlandets Blad, Moss avis, Fredrikstad Blad.

12. Antall overnattinger på pilegrimsherbergene

Totalt antall: 620 (mot 320 i 2011).

Som meldt tidligere år er det svært vanskelig å få noen klare tall på hvor mange overnattinger som har vært på pilegrimsherberger (her inkluderes alle de overnattingstilbud vi gir gjennom

vår nettportal www.pilegrim.info) i vårt område. På den ene side er det slik at vi i deler av vårt område har svært få utpregede ”herberger”, til forskjell fra leden for øvrig, det er mer større og mindre hoteller som benyttes. Vi har kontakt med en rekke av disse, men disse melder to forhold – noe som tilsvarer tilbakemeldinger fra i fjor: a) de fører i liten grad statistikk over antall pilegrimer og b) det er vanskelig å vite hvem som er pilegrim til forskjell fra andre vandreturister.

Det er likevel enkelte få herberger som skiller seg ut og fører en nøyere statistikk for overnattingsgjester. Ett av disse er Arteid Vestre langs østleden, en gård som har stabbur innredet for pilegrimer med kapasitet til ca 10 gjester.

Arteid Vestre i 2011: 51 gjester. I denne sesongen gikk langvandringen over østleden og benyttet dette herberget – dette var i 2011 25 personer. Dersom den organiserte langvandringen trekkes fra hadde Arteid Vestre 26 gjester.

Arteid Vestre i 2012: 62 gjester. Langvandringen gikk 2012 over vestleden og benyttet følgelig ikke dette herberget. – I 2012 gikk langvandringen over vestleden og var slik med å produsere gjestedøgn her.

Arteid Vestre kan slik vise en økning på nærmere 150% (26 til 62) på ett år av individuelle eller mindre private grupper pilegrimer. Arteid Vestre melder også om at de har observert mist like mange pilegrimer som har passert gården her og enten benyttet telt eller andre overnattingssteder i området.

Når vi med dette angir et antall så er det et konservativt estimat basert på pilegrimer vi vet har vandret, 165 (mot 78 i 2011) utsendt fra Pilegrimssenter Oslo. En mindre andel av disse hadde med telt og har følgelig ikke benyttet pilegrimsherberger, anslagsvis 20 har benyttet telt (mot anslagsvis 8 i 2011). Det store flertall har vandret østleden, som har 4 overnattinger i vår region (anslagsvis 60 pilegrimer), et mindre antall har vandret vestleden som har 2 overnattinger i vår region (anslagsvis 20 mot 10 i 2011).

Det gir følgende tall: $115 \cdot 4$ (østleden) + $30 \cdot 2$ (vestleden) = 520 (mot 260 i 2011) overnattinger. Videre overnatter erfaringsmessig de aller fleste i Oslo dagen før de startet sin vandring da de fleste er tilreisende, anslagsvis 100 (mot 60 i 2011) pilegrimer. Det gir et totaltall på om lag $(520+100)$ 620 (mot 320 i 2011) overnattinger. – Dette er en fordobling, hvilket samsvarer med tall og erfaringer fra Arteid Vestre.

13. Antall pilegrimspass som utstedes

Totalt antall: 255 (mot 145 i 2011)

Fra Oslo bispekontor: 20

Fra Pilegrimssenter Oslo: 160

Fra Oslo domkirke: 75